

## Individuális formák és a valódi én Plótinosz filozófiájában (absztrakt)

Plótinosz az ötödik Enneász hetedik értekezésében felveti, hogy nem csupán univerzáléknak, hanem egyes partikuláris (καθ'ἑκαστον) dolgoknak is lehet ideája. Így nem csak az ember mint olyan, hanem maga Szókratész is rendelkezne ideával az intelligibilis világban. Több okból is vitatott, hogy Plótinosz milyen formában képviselte az individuális formák tézisé, illetve milyen szerepet tölthet be az említett tézis Plótinosz filozófiájában. Előadásomban az individuális formák elméletét a Plótinoszi filozófia tágabb kontextusában, annak egyéb területeivel is kapcsolatba hozva vizsgálom, és ez alapján érvelek tézissel kapcsolatban a felmerülő problémák egy lehetséges megoldása mellett.

Az individuális formák tézise két szempontból is problémás. Egyrészt, nehezen lehet összhangba hozni az ideaelmélet klasszikus változatával, melynek lényegi pontja hogy csak univerzáléknak vannak ideái, amennyiben az ideaelmélet többek között éppen arról ad számot, hogy hogyan alkalmazhatjuk egyazon predikátumot több dologra is. Másrészt a felvetés magának a Plótinoszi filozófiának és az Enneászoknak a kontextusán belül is sem problémamentes. Amellett, hogy már a maga az V.7. értekezés is meglehetősen aporetikus jellegű, az Enneászok más a témába vágó szöveghelyei oldják meg egyértelműen a felmerülő problémákat.

Előadásomban amellett érvelek, hogy az individuális formák tézisének általános és tág értelmezésével szemben, mely szerint az nem más, mint az ideaelmélet valamiféle belső revíziója, amely alapján minden egyedi dolog, vagy legalábbis az egyedi dolgok számos fajtája esetében tételeznünk kell az individuális ideákat, egy specifikusabb és szűkebb értelmezés több okból helytállóbb.

Az individuális formák elméletét mint Plótinosz bizonyos, az ember és a voûç viszonyával kapcsolatos antropológiai jellegű tézisek ideaelméleti megalapozásaként vagy az ideaelmélet nyelvén történő megfogalmazásaként értelmezem. Azaz, az, hogy az ember képes egy olyan részével azonosítania magát, amely genuin noétikus tevékenységet végez, vonja maga után azt, hogy az egyes ember esetében van okunk individuális ideáról beszélnünk.

Ezt négy lépésben mutatom meg. Először néhány szóban ismertetem az V.7. értekezést, melyben Plótinosz az individuális formákat tárgyalja, kiemelve néhány fontos mozzanatot és problémát. Másodszor Plótinosznak az ember és a voûç viszonyáról tett megállapításai közül ismertetem azokat, melyek értelmezésem szerint szoros kapcsolatban állnak az individuális formák tézisével. Harmadszor Plótinosz voûç-elméletének azon pontjait emelem ki, amelyek

megteremtik a kapcsolatot a már említett antropológiai állítások és az individuális formák tétele között. Végül megmutatom, hogy a voûç-elmélet tükrében miként tekinthetjük az individuális formák tanát az ember és a voûç viszonyának vonatkozásban felmerülő antropológiai állítások ideaelméleti megalapozásának. Ezek után levonom a megfelelő konklúziót és teszek néhány megjegyzést az V.7. értekezés értelmezésével kapcsolatban.